

Doorgang

Van dezelfde auteur:

De geestverwantschap (roman, 2002)

DroomNummerNegen (roman, 2003)

Wolkenatlas (roman, 2004)

Dertien (roman, 2006)

De niet verhoorde gebeden van Jacob de Zoet (roman, 2010)

Tijdmeters (roman, 2014)

David Mitchell

DOORGANG

Vertaling Harm Damsma

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het
Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Slade House*. Sceptre, imprint van Hodder &
Stoughton

© David Mitchell 2015

© Nederlandse vertaling Harm Damsma / Nieuw Amsterdam *Uitgevers* 2015

Het citaat op blz. 149 is afkomstig uit *Het paradijs verloren* van John Milton,
in de vertaling van Peter Verstegen.

Athenaeum, Polak & Van Gennep, Adam, 2003

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Studio Ron van Roon

Omslagbeeld © Nicola Smith / Trevillion Images

Foto auteur © Murdo Macleod

NUR 302

ISBN 978 90 468 1990 6

www.nieuwamsterdam.nl/davidmitchell

www.davidmitchell.nl

Een geschikte jongen

—

1979

Wat mama zegt wordt overstemd door het vette geronk van de bus die optrekt, waarna er een pub zichtbaar wordt die The Fox and Hounds heet. Op het uithangbord staan drie jachthonden die een vos in het nauw hebben gedreven. Ze staan op het punt het dier te bespringen en aan stukken te scheuren. Op het straatnaambord daaronder staat WESTWOOD ROAD. Lords en lady's zijn rijke mensen, en dus had ik zwembaden en Lamborghini's verwacht, maar Westwood Road ziet er volgens mij doodnormaal uit. Normale bakstenen huizen, vrijstaand of twee-onder-een-kap, met kleine voortuintjes en normale auto's. De vochtige lucht heeft de kleur van ouwe zakdoeken. Er vliegen zeven eksters voorbij. Zeven is een geluksgetal. Het gezicht van mama is vlak bij het mijne, maar ik kan niet uitmaken of het nu kwaad staat of bezorgd. 'Nathan? Luister je eigenlijk wel?' Mama heeft vandaag make-up op. Haar lippenstift heet Ochtendsering, maar hij ruikt meer naar prittstift dan naar seringen. Haar gezicht is er nog steeds, en dus zeg ik: 'Hè?'

'Je moet "Pardon?" zeggen, of "Wat zegt u?". Niet "Hè?"'

'Oké,' zeg ik, wat meestal afdoende is.

Maar vandaag niet. 'Hoorde je niet wat ik zei?'

'Ik moet "Pardon?" zeggen, of "Wat zegt u?" En niet "Hè?"'

'Nee, daarvoor. Ik zei dat je, als iemand bij Lady Grayer vraagt hoe we hier zijn gekomen, moet zeggen dat we een taxi hebben genomen.'

'Ik dacht dat je niet mocht liegen.'

'Je hebt liegen,' zegt mijn moeder, terwijl ze de envelop uit haar tas haalt waar ze de route op heeft geschreven, 'en dat mag inderdaad niet, en je hebt manieren om de juiste indruk te wekken, wat soms nodig is. Als je vader had betaald wat hij had moeten betalen,

zouden we echt met de taxi zijn gekomen. Maar nu...’ Mijn moeder tuurt met half toegeknepen ogen naar wat ze heeft opgeschreven. ‘Slade Alley is een zijstraat van Westwood Road, ongeveer halverwege...’ Ze kijkt op haar horloge. ‘Goed, het is nu tien voor drie, en we worden om drie uur verwacht. Opschieten dus. Niet van dat getreuzel.’ Mijn moeder zet de pas erin.

Ik volg haar, zonder op de voegen tussen de stoeptegels te stappen. Soms moet ik gokken waar de voegen zitten, want het trottoir ligt onder een papperige laag bladeren. Op een gegeven moment moet ik uitwijken voor een man met grote vuisten die aan komt joggen in een zwart-met-oranje trainingspak. Wolverhampton Wanderers speelt in zwart en oranje. Aan een grote eucalyptusboom hangen glanzende bessen. Ik zou ze wel willen tellen, maar het klik-klak-klik-klak van mama’s hakken zuigt me mee. Ze heeft die schoenen bij een chic warenhuis in de uitverkoop gekocht, van het laatste geld dat het Royal College of Music haar heeft betaald, ondanks de aanmaning die ze heeft gekregen om haar telefoonrekening te betalen. Ze heeft de donkerblauwe jurk aan die ze altijd bij concerten draagt en haar haar opgestoken met de zilveren pin met het vossenkopje. Die heeft haar vader na de Tweede Wereldoorlog voor haar meegenomen uit Hongkong. Wanneer mama thuis lesgeeft aan een leerling en ik me niet beneden mag vertonen, ga ik soms naar mama’s toilettafel en haal het vosje uit de la. Het heeft oogjes van jade en op sommige dagen glimlacht het, maar op andere dagen niet. Ik zit helemaal niet lekker in mijn vel vandaag, maar de valium zal nu wel gauw gaan werken. Valium is fantastisch. Ik heb twee pilletjes genomen. De komende week zal ik er minder moeten pikken, anders merkt mama dat haar voorraadje slinkt. Mijn tweedjasje kriebelt. Mama heeft het speciaal voor vandaag bij Oxfam gekocht, en het vlinderdasje komt ook van Oxfam. Mama werkt daar op maandag altijd als vrijwilligster, zodoende heeft zij altijd de eerste keus uit de spullen die de mensen zaterdag inbrengen. Als Gaz Ingram of iemand uit zijn vriendenclubje me met die vlinderdas ziet, vind ik morgen geheid een drol in mijn locker. Mama zegt dat ik moet leren me aan andere mensen aan te passen, maar nergens worden aanpassingslessen aangeboden, zelfs

niet op het prikbord in de openbare bibliotheek. Daar hangt wel een advertentie van de Dungeons & Dragons-club, en daar wil ik altijd heen, maar mama zegt dat dat niet mag omdat het bij Dungeons & Dragons over duistere krachten gaat. Door een voorkamer- raam zie ik paarden racen. Dat is op *Grandstand*, op BBC 1. Voor de volgende drie ramen hangt vitrage, maar achter het daaropvolgende zie ik een tv waar worstelen op is. Giant Haystacks, de behaarde slechterik, tegen Big Daddy, de kale goeie, op ITV. Acht huizen verder zie ik *Godzilla* op BBC 2. Hij loopt een hoogspanningsmast omver, gewoon omdat hij niet goed uitkijkt, en een Japanse brandweerman met een bezweet gezicht staat in een microfoon te schreeuwen. Nu heeft Godzilla een trein opgepakt, wat gewoon nergens op slaat, want amfibieën hebben geen duimen. Misschien zijn die duimen van Godzilla net zoiets als die zogenaamde duimen van een panda, wat in feite geëvolueerde klauwen zijn. Misschien dat...

‘Nathan!’ Mama heeft me bij mijn pols gepakt. ‘Wat zei ik nou over niet treuzelen?’

Ik ga het nog een keer na. ‘Opschieten. Niet van dat getreuzel.’

‘En wat loop je nou te doen?’

‘Over de duimen van Godzilla te denken.’

Mama sluit even haar ogen. ‘Lady Grayer heeft mij – ons – uitgenodigd voor een muzikale bijeenkomst. Een soiree. Daar komen mensen die echt om muziek geven. Mensen van de Kunstraad die banen en stipendia te vergeven hebben.’ In mama’s ogen zitten allemaal piepkleine rode adertjes, net rivieren die van grote hoogte gefotografeerd zijn. ‘Ik had liever gehad dat je thuis Boerenveldslag zat te spelen, maar Lady Grayer stond erop dat jij meekwam, dus... gedraag je alsjeblieft normaal. Zou dat lukken, denk je? Alsjeblieft? Stel je de normaalste jongen uit je klas voor en doe wat die zou doen.’

Normaal doen is net zoiets als je aan anderen aanpassen. ‘Ik zal het proberen. Maar het is niet Boerenveldslag, het is de Boerenoorlog. En je doet me zeer met je ring.’

Mama laat mijn pols los. Dat voelt beter.

Ik weet niet wat haar gezicht uitdrukt.

Slade Alley is het smalste straatje dat ik ooit heb gezien. Het snijdt tussen twee huizen door en verdwijnt dan na zo'n dertig stappen naar links. Ik kan me voorstellen dat daar een of andere zwerver in een kartonnen doos woont, maar niet een lord en een lady.

'De hoofdingang is ongetwijfeld aan de andere kant,' zegt mama. 'Slade House is enkel hun pied-à-terre in de stad. Hun echte huis staat in Cambridgeshire.'

Als ik 50 pence had gekregen voor elke keer dat mama me dat heeft verteld, had ik nu € 3,50 gehad. Het is zo koud en klam in het straatje als in de White Scar Cave in de Yorkshire Dales. Daar ben ik toen ik tien was een keer met papa geweest. Bij de eerste hoek zie ik een dooie kat op de grond liggen. Het beest is grijs, als het stof op de maan. Ik weet dat hij dood is omdat hij zo stilligt als een of andere jutezak die ergens is neergekwakt, en omdat grote vliegen uit zijn ogen drinken. Hoe is hij doodgegaan? Ik zie nergens kogelgaten of bijtonden, al ligt zijn kop wel in een vreemde hoek, dus misschien is ie wel gewurgd door een kattenwurger. Hij komt rechtstreeks binnen in mijn Top-5 van Mooiste Dingen Die Ik Ooit Heb Gezien. Misschien bestaat er wel ergens in Papoea-Nieuw-Guinea een stam die denkt dat gezoem van vliegen muziek is. Misschien dat ik bij die mensen zou passen. 'Vooruit, Nathan.' Mama trekt me aan mijn mouw mee.

Ik vraag: 'Zou hij niet begraven moeten worden? Net als opa.'

'Nee. Katten zijn geen mensen. Kom nou mee.'

'Moeten we niet tegen zijn baasje zeggen dat hij niet meer thuiskomt?'

'Hoe dan? Moeten we hem soms oppakken en in Westwood Road langs alle deuren gaan en zeggen: "Neem me niet kwalijk, maar is deze kat misschien van u?"'

Mama heeft soms briljante ideeën. 'Het zou wat tijd kosten, maar...'

'Geen denken aan, Nathan. We zouden nú bij Lady Grayer moeten zijn.'

'Maar als we hem niet begraven zullen de kraaien hem de ogen uit pikken.'

'We hebben geen schop of tuin bij de hand hier.'

‘Lady Grayer heeft vast wel een schop en een tuin.’

Mama sluit opnieuw de ogen. Misschien heeft ze hoofdpijn. ‘Einde gesprek.’ Ze trekt me weg van de kat en we lopen door het middengedeelte van Slade Alley. Dat is, denk ik, zo’n vijf huizen lang, maar helemaal ingesloten door stenen muren die zo hoog zijn dat je niks kunt zien. Alleen de lucht. ‘Kijk goed of je een klein, ijzeren deurtje ziet,’ zegt mama, ‘ergens in de rechtermuur.’ Maar we lopen helemaal tot aan de volgende hoek, zesennegentig stappen om precies te zijn, en er groeien allemaal distels en paardebloemen tussen de voegen, maar geen deurtje te bekennen. Nadat we rechts af zijn geslagen lopen we nog eens twintig stappen, tot we uitkomen op de straat die evenwijdig aan Westwood Road loopt. Op een straatnaambord staat CRANBURY AVENUE. Aan de overkant staat een ambulance van St. John’s Hospital geparkeerd. Iemand heeft MAAK ME SCHOON in het vuil boven het achterwiel geschreven. De chauffeur heeft een gebroken neus en zegt iets in een zendertje. Er komt een nozem op een scooter langs die zo uit *Quadrophenia* lijkt weggelopen. Hij heeft geen helm op. ‘Je mag niet scootrijden zonder helm,’ zeg ik.

‘Klopt voor geen meter,’ zegt mama, terwijl ze naar de envelop staart.

‘Tenzij je een sikh bent, met zo’n tulband. Dan zal de politie...’

“Een klein, ijzeren poortje”. Hoe kunnen we zo iets nou over het hoofd zien?

Ik weet hoe het komt. Bij mij werkt valium net als de toverdrank van Asterix, maar mama wordt er suffig van. Gisteren zei ze Frank tegen mij – zo heet papa – zonder dat ze het in de gaten had. Ze krijgt altijd twee recepten voor valium van twee verschillende dokters omdat één niet genoeg is, maar...

... vlakbij blaft ineens een hond, en ik schreeuw het uit, spring in paniek terug en plas een klein beetje in mijn broek, maar hij kan geen kwaad, hij kan geen kwaad, want hij zit achter een hek, en het is maar een klein keffertje, niet zo’n grote bulldog, niet *díe* grote bulldog, en het was maar een heel klein beetje plas. Toch slaat mijn hart als een razende en ik heb het gevoel dat ik moet overgeven. Mama is Cranbury Avenue in gelopen op zoek naar een groot toe-

gangshek voor een groot huis. Ze heeft het keffertje niet eens gezien. Er komt een kale man in een overall aanlopen, met in zijn hand een emmer en op zijn schouder een ladder. Hij fluit 'I'd Like to Teach the World to Sing (in Perfect Harmony)'.

Mama schiet hem aan. 'Neem me niet kwalijk, maar kent u Slade House?'

Het gefluit stopt en de man blijft staan. 'Of ik wát ken?'

'Slade House. Het is het huis van Lady Norah Grayer.'

'Geen flauw idee, maar als u mevrouw de barones vindt, mag u d'r vertellen dat ik wel van bekakt hou, als zij niet vies is van een tikkeltje ruig.' Tegen mij zegt hij: 'Geil strikkie, jong,' en slaat vervolgens Slade Alley in, waar hij zijn gefluit hervat met de noot waarop hij was blijven steken. Mama kijkt naar zijn rug en mompelt: 'En nog wel bedankt voor alle hulp, goddomme.'

'Ik dacht dat we niet "goddomme" mochten zeggen...'

'Begin nou niet weer, Nathan. Gewoon even niet.'

Volgens mij is dit mama's boze gezicht. 'Oké.'

De hond is opgehouden met keffen en likt nu zijn piemel. 'We gaan gewoon dezelfde weg terug,' besluit mama. 'Misschien bedoelde Lady Grayer het volgende straatje wel.' Ze loopt Slade Alley weer in, en ik loop achter haar aan. Als we weer in het middengedeelte aankomen zien we nog net de man met de ladder aan het andere eind, waar de maangrijze kat nog altijd dood ligt, de hoek om slaan. 'Als iemand je hier zou vermoorden,' zeg ik, 'zou niemand dat zien.' Mama doet alsof ze me niet hoort. Misschien was het niet 'normaal' genoeg. We zijn precies halverwege het middengedeelte wanneer mama opeens blijft staan. 'Wel potjandorie!' Daar heb je dat kleine deurtje in de stenen muur. En het is écht klein. Ik ben één meter achtenveertig, en dat deurtje komt net tot mijn ogen. Een dik iemand zou moeite hebben om zich erdoorheen te wringen. En nergens zit een kruk of een sleutelgat, en er zit geen enkele speelruimte langs de randen. Het is zwart, nietszeggend zwart, als de ruimte tussen de sterren. 'Hoe kunnen we dat in vredesnaam over het hoofd gezien hebben?' zegt mama. 'Jij bent ook een padvinder van niks.'

'Ik zit niet meer bij de padvindsters,' breng ik haar in herinnering.

Meneer Moody, onze hopman, zei dat hij me niet langer wilde zien, dus verstopte ik me, waarna het de reddingsbrigade van Snowdonia twee dagen heeft gekost om mijn schuilplek in de bergen te vinden. Het heeft nog het regionale nieuws en zo gehaald. Iedereen was kwaad, maar ik had gewoon gedaan wat me was opgedragen.

Mama duwt tegen het deurtje, maar het geeft geen krimp. ‘Hoe krijg je dat verdomde ding in vredesnaam open? Misschien moeten we aankloppen.’

Het deurtje trekt mijn handpalm naar zich toe. Het voelt warm aan.

En als het naar binnen toe openzwaait, piepen de scharnieren als remmen...

... en zien we voor ons een tuin, een zoemende, nog altijd zomerse tuin. Er staan rozen in die tuin, en getande zonnebloemen, ik zie spetters klaprozen, polletjes vingerhoedskruid, en allerlei bloemen waarvan ik de naam niet weet. Er is een rotspartij, een vijver, er zwermen bijen rond, en vlinders. Het is fantastisch. ‘Krijg nou wat,’ zegt mama. Slade House staat aan het andere eind, oud, hoekig, streng en grijs, en half verstikt door vlammend rode klimop. En totaal anders dan alle andere huizen aan Westwood Road en Cranbury Avenue. Als het van Monumentenzorg was zouden ze £ 2 entree heffen, en 75 pence voor kinderen onder de zestien. Mama en ik zijn inmiddels de tuin al binnen gestapt door het ijzeren poortje, dat de wind als een onzichtbare butler achter ons heeft dichtgedaan, terwijl luchtstromen ons langs de muur verder de tuin in trekken. ‘De Grayers hebben vast een fulltimetuinman in dienst,’ zegt mama, ‘of waarschijnlijk wel meer dan één.’ Ik begin eindelijk iets van de valium te merken. Rode kleuren zijn glanzender, blauwe glaziger, groene malser, en witte zo doorzichtig als een dubbele laag tissue. Ik wil mama vragen hoe zo’n groot huis met zo’n tuin ooit tussen Slade Alley en Cranbury Avenue kan passen, maar mijn vraag valt in een bodemloze put, en ik vergeet wat ik vergeten ben.

‘Mevrouw Bishop en zoon, neem ik aan?’ zegt een onzichtbare jongen. Mama maakt van schrik een sprongetje, ongeveer zoals ik

deed toen die hond begon te keffen, maar nu fungeert mijn valium als schokbreker. ‘Ik ben híér,’ zegt de stem. Mama en ik kijken omhoog. Op de muur, die zo’n vierehalve meter hoog is, schat ik, zit een jongen die zo te zien van mijn leeftijd is. Hij heeft golvend haar, getuite lippen, een melkwitte huid, en hij draagt een spijkerbroek, schoenen zonder sokken en een wit T-shirt. Nergens iets van tweed, en ook geen vlinderdas. Mama heeft nooit gezegd dat er ook jongens zouden zijn op de muzikale soiree van Lady Grayer. Andere jongens betekent dat er eerst bepaalde dingen moeten worden uitgezocht. Wie is de brutaalste? Wie is de sterkste? Wie is de slimste? Voor normale jongens zijn dat belangrijke zaken en jongens als Gaz Ingram vechten erom. Mama zegt: ‘Ja, hallo, ik ben mevrouw Bishop en dit is Nathan. Zeg, dat is best een hoge muur. Zou je daar niet eens af komen?’

‘Leuk dat je bent meegekomen, Nathan,’ zegt de jongen.

‘Hoezo?’ vraag ik aan de schoenzolen van de jongen.

Mama sist iets van: ‘Gedraag je!’ en de jongen zegt: ‘Zomaar. Ik heet Jonah trouwens. Ik ben jullie ontvangstcomité.’

Ik ken geen Jonahs. Het is een kastanjebruine naam.

Mama vraagt: ‘En is Lady Norah jouw moeder, Jonah?’

Daar moet Jonah even over nadenken. ‘Laten we het daar maar op houden.’

‘Goed,’ zegt mama, ‘dat is, eh... juist. Heb je...’

‘Ah, geweldig, Rita, dus je hebt het weten te vinden!’ Vanuit een soort tunnel van latwerk komt een vrouw aangelopen. De tunnel is dichtbegroeid met trossen neerbungelende witte en paarse bloemen. De vrouw is ongeveer van mama’s leeftijd, maar ze is slank, ziet er minder afgetobd uit en draagt kleren zoals haar tuin eruit ziet. ‘Toen ik gisteravond had opgehangen kreeg ik ineens de kriebels omdat ik dacht dat ik je weleens vreselijk in de war kon hebben gebracht door je de weg via het deurtje in Slade Alley te geven. Ik had je natuurlijk voorlangs moeten sturen. Maar ik wilde zo graag dat dít je eerste aanblik van Slade House zou zijn, uitziend over de tuin in al zijn glorie.’

‘Lady Grayer!’ Mama klinkt alsof ze een bekakt iemand nadoet. ‘Goedemiddag. Nee, nee, nee, uw aanwijzingen waren...’

‘Wil je alsjeblieft Norah zeggen, Rita? Al dat gelady is zo irritant als ik niet in functie ben. Je hebt Jonah al getroffen, zie ik. Hij is onze inwonende Spiderman.’ Lady Grayer heeft net zulk zwart haar als Jonah en röntgenogen waar ik liever niet in kijk. ‘En deze jongeman is Nathan, neem ik aan?’ Ze geeft me een hand. Haar hand is mollig, maar ze knijpt flink door. ‘Je moeder heeft me alles over je verteld.’

‘Aangenaam kennis te maken, Norah,’ zeg ik, als een volwassen iemand uit een film.

‘Nathan!’ zegt mijn moeder te luid. ‘Lady Grayer bedoelde niet dat jij haar ook bij haar voornaam kunt noemen.’

‘Het geeft niet,’ zegt Norah Grayer. ‘Echt, hij mag zeggen wat hij wil.’

De stralende middag schommelt wat heen en weer. ‘Je jurk past precies bij de tuin,’ zeg ik.

‘Wat een alleraardigst compliment,’ zegt Lady Grayer. ‘Dank je wel. En jij ziet er ook keurig uit. Zo’n vlinderdas staat ontzettend chic.’

Ik trek mijn hand terug. ‘Heb jij soms een maangrijze kat gehad, Norah?’

‘Of ik een kat “gehad” heb? Bedoel je kortgeleden, of in mijn jeugd?’

‘Vandaag. Hij ligt in het straatje.’ Ik wijs de goeie kant op. ‘Bij de eerste hoek. Hij is dood.’

‘Nathan is soms nogal direct.’ Mama’s stem klinkt vreemd gejaagd. ‘Norah, als die kat werkelijk van jou is, spijt me dat vre...’

‘Zit er maar niet over in. Slade House is al heel wat jaartjes katloos. Ik bel onze klusjesman wel even en vraag hem of hij het arme beest meteen fatsoenlijk kan begraven. Dat is heel attent van je, Nathan. Je bent net je moeder. Heb je haar muzikale talent ook geërfd?’

‘Nathan oefent niet genoeg,’ zegt mama.

‘Ik oefen elke dag één uur,’ zeg ik.

‘Dat zou eigenlijk twee uur moeten zijn,’ zegt mama bits.

‘Maar ik heb ook nog huiswerk,’ leg ik uit.

‘Tja, “Talent is nou eenmaal negentig procent transpiratie”,’ zegt

Jonah, die ineens vlak achter ons op de grond staat. Mama slaakt bijna een gillette, maar ik ben onder de indruk. Ik vraag: 'Hoe ben je zo snel beneden gekomen?'

Hij tikt tegen zijn slaap. 'Dankzij het in mijn hersenen getransplanteerde teleporteersysteem.'

Ik weet best dat hij eigenlijk omlaaggesprongen is, maar dit antwoord vind ik beter. Jonah is groter dan ik, maar dat zijn de meeste jongens. Vorige week heeft Gaz Ingram mijn officiële scheldnaam van Roderick de Bief veranderd in Gifdwerg.

'Een onverbeterlijke uitslover,' zucht Norah Grayer. 'Nou, Rita, ik hoop dat je het niet erg vindt, maar Yehudi Menuhin kwam toevallig langs en ik vertelde hem over jouw Debussy-recital. En nou wil hij je absoluut zien.'

Mama trekt net zo'n verbaasd gezicht als de kinderen uit *Peanuts* altijd hebben. 'Dé Yehudi Menuhin? Is die hier? Vanmiddag?'

Lady Grayer knikt, alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. 'Ja, hij had gisteravond een schnabbel in de Royal Festival Hall, en Slade House is als het ware zijn toevluchtsoord annex pied-à-terre in Londen geworden. Je vindt het toch niet erg?'

'Erg?' zegt mama. 'Om Sir Yehudi te treffen? Natuurlijk vind ik het niet erg, ik... ik kan het alleen nauwelijks geloven.'

'Bravíssima.' Lady Grayer neemt mama bij de arm en leidt haar in de richting van het grote huis. 'Je hoeft nergens over in te zitten. Yehudi is een lieve knuffelbeer. Als jullie nou eens' – ze wendt zich tot Jonah en mij – 'een poosje hierbuiten wat leuks gingen doen. Het is zulk heerlijk zonnig weer. Mevrouw Polanski maakt eclairs, dus zorg maar dat jullie flink trek krijgen.'

'Hier, neem een kroosje,' zegt Jonah, en hij geeft me een pruim van een boom. Hij gaat aan de voet van een stam zitten, daarom ga ik tegen die van de boom ernaast zitten.

'Dank je.' Het warme, weeïge vruchtvlies smaakt naar een vroege augustusochtend. 'Is die Yehudi Menuhin er echt?'

Jonah kijkt me aan op een manier die ik niet begrijp. 'Waarom zou Norah daar in vredesnaam over liegen?'

Ik ken geen enkele jongen die zijn moeder bij haar voornaam

noemt. Papa zou het 'typisch iets van deze tijd' noemen. 'Ik zei niet dat ze líégt. Het is alleen wel een ongelooflijk beroemde, virtueuze violist.'

Jonah spuugt de pit van zijn kroosje in een bos grote, roze margrietten. 'Zelfs een ongelooflijk beroemde, virtueuze violist kan niet zonder vrienden. Hoe oud ben jij eigenlijk, Nathan? Dertien?'

'In de roos.' Ik spuug mijn pit verder. 'En jij?'

'Ik ook,' zegt hij. 'Ik ben in oktober jarig.'

'Ik in februari.' Ik ben dus ouder, ook al ben ik kleiner. 'Op welke school zit jij?'

'De school en ik kunnen slecht met elkaar overweg,' zegt Jonah. 'Bij wijze van spreken.'

Ik begrijp het niet. 'Maar je bent nog maar dertien. Dan móét je naar school. Dat is wettelijk verplicht.'

'De wet en ik kunnen het ook niet zo goed met elkaar vinden. Nog een kroosje?'

'Graag. Maar word je dan nooit op het matje geroepen vanwege dat spijbelen?'

Jonahs gezicht drukt mogelijk verbazing uit. Mevrouw Marconi en ik hebben net samen 'verbazing' gedaan. 'Spijbelen?'

Ik snap het niet. Hij moet toch weten wat dat is? 'Zit je me in de zeik te nemen?'

Jonah zegt: 'Het zou niet in me opkomen. Ik zou niet weten wat ik met jouw zeik aan moet.' Dat is op zich niet ongeestig, maar als ik zoiets tegen Gaz Ingram zou zeggen zou hij me aan de rugby-palen vastspijkeren. 'Nee, maar serieus, ik krijg thuis les.'

'Jemig, wat tof! Wie geeft je les? Je moeder?'

Jonah zegt: 'Onze leermeester,' en kijkt me aan.

Zijn ogen doen me pijn, en dus kijk ik weg. 'Leermeester' is een bekakt woord voor 'docent'. 'Hoe is ie?'

Jonah zegt, zo te zien zonder opscheppen: 'Echt geniaal.'

'Ik ben strontjaloers,' moet ik eerlijk toegeven. 'Ik heb een pesthkel aan school. Echt een pesthkel.'

'Als je niet in het systeem past, is het systeem een hel. Is je vader ook pianist, net als je moeder?'

Ik vind het vreselijk om over school te praten, maar over mijn

vader praat ik graag. ‘Nee. Mijn vader woont in Salisbury. Salisbury in Rhodesië, niet dat in Wiltshire. Daar komt papa oorspronkelijk vandaan, uit Rhodesië, en hij werkt als instructeur in het Rhodesische leger. Een hele hoop kinderen vertellen allerlei leugens over hun vader, maar ik niet. Mijn vader is een geweldige scherp-schutter. Hij kan vanaf honderd meter iemand precies tussen zijn ogen raken. Hij heeft het me een keer voorgedaan.’

‘Hij heeft jou voorgedaan hoe je iemand een kogel tussen de ogen jaagt?’

‘Het was een pop op een schietbaan in Aldershot. Met een regenboogpruik en een hitlersnor.’

In de pruimenbomen zitten duiven of doffers te koeren. Niemand weet ooit precies of doffers en duiven nou dezelfde vogels zijn of niet.

‘Da’s vast heel vervelend,’ zegt Jonah, ‘dat je vader zo ver weg woont.’

Ik haal mijn schouders op. Mama heeft me op het hart gebonden niks te zeggen over de scheiding.

‘Ben jij ooit in Afrika geweest?’ vraagt Jonah.

‘Nee, maar papa heeft me beloofd dat ik aanstaande Kerst bij hem mag logeren. Ik zou de afgelopen Kerst al gegaan zijn, maar toen moest papa opeens een hele hoop soldaten trainen. Als het hier winter is, is het daar zomer.’ Ik wil Jonah vertellen over de safari die papa en ik gaan maken, maar mevrouw Marconi zegt dat een gesprek voeren net pingpongen is: je moet omstebeurt slaan. ‘En wat voor werk doet jouw vader?’

Ik verwacht dat Jonah me gaat vertellen dat zijn vader admiraal is, of rechter of iets anders typisch lordachtigs, maar nee. ‘Mijn vader is dood. Doodgeschoten. Een ongeluk tijdens de fazantenjacht. Het is heel, heel lang geleden.’

Zó lang kan het anders niet geleden zijn, denk ik, maar ik zeg alleen maar: ‘Oké.’

Het paarse vingelhoedskruid wiegt heen en weer alsof daar iets zit...

... maar dat is niet zo, en Jonah zegt: ‘Vertel ’s wat over die nacht-

merrie die je elke keer hebt, Nathan.' We zitten bij de vijver op de warme tegels. De vijver is een langwerpige rechthoek, met waterliëns en middenin een bronzen beeld van Neptunus dat helemaal gebutst en turkoois uitgeslagen is. De vijver is groter dan onze hele tuin bij elkaar, die in feite niet meer is dan een modderig veldje met een waslijn en vuilnisbakken. Het land rond papa zijn buitenhuis in Rhodesië loopt af naar een rivier waar nijlpaarden in zitten. Ik denk aan wat mevrouw Marconi heeft gezegd: 'Bij het onderwerp blijven!' 'Hoe weet jij van mijn nachtmerrie?'

'Je ziet er zo opgejaagd uit,' zegt Jonah.

Ik keil een kiezel weg, hoog over het water. Boogberekening.

'Heeft die nachtmerrie van jou iets te maken met die littekens van je?'

Onmiddellijk trekt mijn hand mijn haar over de wit-met-rose gestreepte huid onder mijn rechteroor, om de plek waar je de aangerichte schade het meest kunt zien te bedekken. De steen zegt 'Plop!'; maar zonder dat je opspattend water ziet. Ik wil niet denken aan de bulldog die zich op me stortte en met zijn kaken de huid van mijn wang trok als het vel van een gebraden kippenpoot, of aan zijn blik toen hij me heen en weer schudde als een lappenpop, met zijn tanden om mijn kaakbeen geklemd. Of aan de weken in het ziekenhuis, de injecties, de medicijnen, de operatie, de medelijdende blik van de mensen. Of aan het feit dat die bulldog me elke keer weer opwacht op het moment dat ik in slaap val.

Vlak voor mijn neus strijkt een libel neer op een lisdodde. Zijn vleugels lijken wel van cellofaan, en Jonah zegt: 'Zijn vleugels lijken wel van cellofaan,' en ik zeg: 'Dat dacht ik ook net,' maar Jonah zegt: 'Wát dacht je ook net?' dus misschien dacht ik alleen maar dat hij dat zei. Valium poetst de spraakafdrukken weg en prikt gedachteballonnetjes door. Dat heb ik al vaker gemerkt.

In het huis speelt mama arpeggio's bij wijze van opwarmertje.

De libel is weggevlogen. 'Heb jij weleens nachtmerries?' vraag ik.

'Ik heb nachtmerries,' zegt Jonah, 'over dat er geen eten meer is.'

'Neem dan een rol biscuitjes mee naar bed,' zeg ik.

Jonah heeft een perfect gebit, zoals dat stralende joch uit de

Colgate-advertentie zonder één enkele vulling. ‘Niet dat soort eten, Nathan.’

‘Wat voor ander eten heb je dan nog meer?’ vraag ik.

Vanaf een verre, verre planeet zendt een leeuwerik morsecode uit.

‘Eten waar je meer trek van krijgt, naarmate je er meer je van eet,’ zegt Jonah.

Struiken trillen wazig, alsof ze met de tekenpen worden ingevuld.

‘Geen wonder dat je niet naar een normale school gaat,’ zeg ik.

Jonah windt een grassprietje om zijn duim...

... zo strak dat het knapt. De vijver is verdwenen, en wij zitten onder een boom, dus het is duidelijk een ander grassprietje, dat later is geknapt. Ik voel de valium nu in mijn vingertoppen kloppen, en het zonlicht speelt harp. Gevallen blaadjes op het gemillimeterde gazon hebben de vorm van kleine waaiertjes. ‘Dit is een ginkgoboom,’ zegt Jonah. ‘Degene die een halve eeuw geleden in Slade House woonde heeft hem geplant.’ Ik begin ginkgoblaadjes in de vorm van Afrika te leggen, zeg maar zo’n dertig centimeter van Caïro tot Johannesburg. Jonah is inmiddels op zijn rug gaan liggen, en is óf in slaap gevallen, óf hij heeft alleen maar zijn ogen dichtgedaan. Hij heeft me niet één keer iets over voetbal gevraagd, of gezegd dat ik een homo ben omdat ik van klassieke muziek houd. Misschien is het zó wel als je een vriend hebt. Er moet de nodige tijd verstreken zijn, want mijn Afrika is af. Ik weet niet precies hoe laat het is, want vorige week zondag heb ik mijn horloge uit elkaar gehaald om er hier en daar wat aan te verbeteren, maar toen ik het weer in elkaar wilde zetten ontbraken er een paar dingetjes. Niet zoals bij Humpty Dumpty. Mama moest huilen toen ze de losse onderdeeljes van het horloge zag en sloot zichzelf op in haar kamer, zodat ik ’s avonds nog eens cornflakes moest eten. Ik weet niet wat haar zo overstuur maakte. Het was een oud horloge, echt stokoud, van voor dat ik geboren was. De blaadjes die ik wegneem voor het Victoriameer gebruik ik voor Madagaskar.

‘Wauw,’ zegt Jonah, die met zijn hoofd op een elleboog steunt.